

Modernització i informatització de la Justícia

Enric CASADEVALL i MEDRANO

Si bé en l'època dels usos i costums els batlles disposaven i utilitzaven les millors eines del moment per redactar les sentències, com eren la ploma i el pergamí, avui, en canvi, són els administrats els qui estan més ben equipats en aparells informàtics i programes avançats.

Avui pràcticament ningú no envia cartes d'amor a les persones que estima utilitzant el paper i la ploma i el correu tradicional, i tothom fa servir els mitjans electrònics per expressar els seus sentiments o enviar felicitacions: correus electrònics, *e-mails*, Facebook, WhatsApp, Twitter, etc.

Les empreses, els particulars i pràcticament totes les administracions públiques ja estan utilitzant les anomenades TIC (tecnologia de la informació i comunicació).

Per contra, la manca d'inversió en el sistema judicial andorrà, menys d'un 1,5% del pressupost de la Justícia els últims onze anys (vegeu quadre adjunt), ha deixat l'administració de Justícia sense accés a les noves tecnologies, mentre que en molts països europeus i sud-americans l'aplicació de les TIC ja és una clara realitat.

El desenvolupament persistent de les tecnologies de la informació i comunicació ofereix una gran oportunitat per al canvi i la implementació de reformes en el sector judicial. En la major part dels països del món, les judicatures han fet front a aquest repte, i l'impacte de la innovació tecnològica es pot apreciar en termes de més efectivitat, eficiència, transparència i accés dels administrats a la Justícia.

En la XVII Cimera judicial iberoamericana celebrada a principi del mes d'abril d'aquest any, molts països han presentat els seus models ja desenvolupats, mentre d'altres han avançat els projectes en curs. Conceptes com expedient judicial electrònic, digitalització d'expedients, comunicacions via Internet, convocatòries via SMS, utilització de la videoconferència, gravació de judicis, etc. ja són una realitat en molts països, d'Europa i del centre i el sud d'Amèrica (en alguns països ja es fan judicis per videoconferència: els Estats Units, Brasil i Austràlia).

Repartiment del Pressupost de la Justícia dels últims 11 anys

	Personal	%	Bens corrents i serveis	%	Inversió	%	TOTAL
2013	6.421.927,00	86,97	894.308,00	12,11	67.999,00	0,92	7.384.234,00
2012	6.677.442,00	83,57	1.068.363,00	13,72	243.795,00	2,71	7.989.601,00
2011	6.491.921,00	83,60	1.232.003,00	15,86	41.460,00	0,54	7.765.385,00
2010	6.569.635,00	82,70	1.330.745,00	16,75	43.227,00	0,55	7.943.608,00
2009	6.481.525,00	83,43	1.270.989,00	16,36	16.422,00	0,21	7.768.939,00
2008	5.886.630,00	82,39	1.133.192,00	15,86	125.701,00	1,75	7.144.924,00
2007	5.450.948,00	81,16	1.073.459,00	15,98	193.502,00	2,86	6.715.910,00
2006	4.911.948,00	82,12	966.963,00	16,16	102.613,00	1,72	5.981.525,00
2005	4.487.095,00	81,77	919.283,00	16,75	80.715,00	1,48	5.487.094,00
2004	4.392.060,00	83,19	835.094,00	15,82	52.443,00	0,99	5.279.599,00
2003	3.984.609,00	83,03	765.898,00	15,96	48.501,00	1,01	4.799.009,00
Total	61.755.740	83,17	11.488.297	15,47	1.016.378	1,36	74.260,415

Inclou: Consell Superior de la Justícia, Batllia, Fiscalia, Tribunal de Corts i Tribunal Superior

La implantació de les TIC ofereix una gran oportunitat per respondre a la demanda d'una Justícia més accessible, pròxima i transparent, que ofereixi nous canals d'accés a la informació, i millori la relació entre la Justícia i els ciutadans.

El desenvolupament d'un nou model d'oficina judicial fa que els professionals de la Justícia incrementin la seva productivitat i eficiència, en reduir el temps de tramitació i l'acumulació d'expedients a través d'una gestió més operativa.

L'ús eficient de les TIC permet repartir les càrregues de treball d'una manera més racional, cosa que millora l'accés a la informació i l'ús compartit de les dades.

L'expedient judicial electrònic suposa un estalvi important en relació amb el temps, l'espai i el cost per a la recerca de la informació.

Les tecnologies de la informació i comunicació són una eina especialment adequada per simplificar tràmits i evitar repeticions d'escrits. També perquè els intervinents en un procés acceixin a la documentació simultàniament, cosa que aporta agilitat i seguretat en el procés de traslladar i fer accessibles de manera immediata els documents a les parts. Això permet escurçar els temps de tramitació.

La tramitació electrònica dels processos, la presentació per Internet o correu electrònic dels escrits per part dels intervinents (advocats, procuradors, perits), i la consulta dels expedients judicials via web són tan sols algunes de les actuacions que més aviat o més tard s'implantaràn en els òrgans judicials de tots els països.

L'ús de les tecnologies de la informació i el coneixement en la gestió dels expedients judicials, i en general en les oficines judicials de la Batllia i els tribunals, han de permetre una millora important en el funcionament que acabarà millorant l'eficàcia i l'eficiència en l'administració de la justícia.

Les TIC són una gran eina per a la gestió documental. A través d'aquestes aplicacions es pot gestionar el gran volum de documents que es generen o s'inclouen en la tramitació dels expedients judicials.

Tant la digitalització de documents en paper com l'ús dels documents electrònics suposen avantatges importants tant per a l'arxiu com per a la recuperació i transmissió dels documents entre els diferents operadors judicials.

L'expedient judicial electrònic suposa un important estalvi en relació amb el temps, l'espai i el cost de recerca de informació.

Per tant, les TIC estan servint de pont per iniciar una gran quantitat de relacions jurídiques que ignoren les distàncies i desafien els paràmetres tradicionals, cosa que origina un nombre creixent de conflictes la solució dels quals demana la utilització de formes de comunicació similars, ja sigui perquè els mecanismes tradicionals són ineficaços o molt costosos per a conflictes petits o inaccessibles per a les parts. És quan les TIC apareixen com l'instrument adequat per a la solució. Si una relació jurídica es va gestar, discutir, negociar i executar per mitjà d'aquestes tecnologies, els conflictes que se'n derivin necessiten els mateixos mitjans.

Àmbit d'aplicació dins del context nacional

- Article 89 de la Constitució andorrana

"El CSJ com a òrgan de representació, govern i administració de l'organització judicial, vetlla per la independència i el bon funcionament de la Justícia..."

- Article 22.1 de la Llei Qualificada de la Justícia

"El CSJ (...) promou les condicions perquè l'administració de Justícia disposi dels mitjans adients per al seu bon funcionament".

Àmbit d'aplicació dins del context europeu

A escala europea: recomanacions del Consell d'Europa, mitjançant les quals s'insta els estats membres perquè s'adoptin en els seus ordenaments interns normes adequades per agilitzar més els processos judicials, millorar l'accés dels sol·licitants de tutela i la conveniència que les legislacions internes delimitin la funció jurisdiccional de les tasques pròpies del personal que li doni suport i dels mitjans posats a la seva disposició.

Quines són aquestes recomanacions?

La Recomanació R (81) 7, sobre mesures per facilitar l'accés a la Justícia (adoptada pel Comitè de Ministres el 14 maig del 1981).

La Recomanació R (86) 12 del Comitè de Ministres dels estats membres relativa a les mesures per prevenir i reduir la sobrecàrrega del treball dels tribunals (adoptada pel Comitè de Ministres el 16 de setembre del 1986).

La Recomanació R (94) 12 del Comitè de Ministres dels estats membres relativa a la independència, l'eficiència i la funció dels jutges (adoptada pel Comitè de Ministres el 13 d'octubre de 1994).

Projecte de modernització i informatització de la Justícia andorrana

El projecte recentment iniciat amb la signatura d'un conveni de col·laboració amb el govern de la comunitat autònoma de Navarra, i que ha representat un cost molt inferior al que inicialment havíem previst (menys d'un 25%), té els objectius següents:

- . Resoldre els expedients de manera més àgil i transparent.
- . Millorar la qualitat de les decisions judicials.
- . Incrementar la productivitat de la Batllia i dels tribunals.
- . Unificar els procediments administratius.
- . Compartir informació.
- . Millorar en eficiència administrativa i financera.
- . Disposar de bons i segurs indicadors de gestió.
- . Reduir el temps d'operacions i la durada dels litigis.
- . Simplificar les feines burocràtiques amb la possibilitat de recuperar capacitat de pensar i treballar per a funcionaris i agents judicials.
- . Oferir a les parts i advocats informació de les seves causes de manera més àgil sense necessitat de desplaçar-se fins a la seu de la Justícia.

Per què ens cal aquest programa de reformes?

- . Perquè la societat està demanant millores en la Justícia.
- . Perquè el nombre d'expedients creix dia a dia.
- . Perquè l'Estat andorrà no disposa de mitjans.
- . Perquè el temps actual de resposta és excessivament llarg.
- . Perquè els negocis jurídics ja utilitzen les TIC des de fa temps.

En l'àmbit organitzatiu

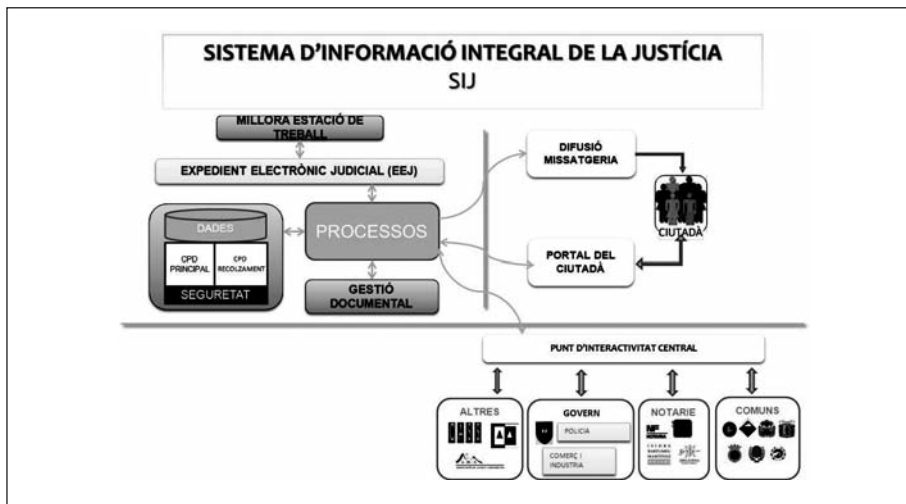
La recepta per millorar la justícia consisteix a modernitzar i racionalitzar la infraestructura en recursos humans, materials i tecnològics que envolta el jutge, i el canvi respon a dues idees fonamentals:

- . Alliberar d'una important càrrega de treball els jutges i presidents de sala o de seccions. Es tracta de permetre'ls concentrar-se en la seva autèntica funció: jutjar i controlar l'execució del que s'ha jutjat.
- . Apropar la secretaria a les noves tecnologies i a un programa eficient i racional d'ordenació dels recursos humans, amb un sistema d'organització més àgil i eficaç.

En l'àmbit tecnològic

La reforma tecnològica s'estructura en quatre grans blocs (vegeu quadre adjunt):

1. La millora dels processos i la creació de l'expedient electrònic judicial (EEJ), que contingui en tot moment la informació necessària de l'expedient i el seu estat.
2. L'agilització de la tramitació de l'EEJ mitjançant un punt d'interactivitat central (PIC) que realitzarà la gestió amb els actors externs (Govern, comuns, CASS, ABA, notaries) de forma telemàtica i de forma automàtica, amb la consegüent millora del temps de resposta, avui excessivament llarg.

3. La difusió de missatgeria telemàtica cap als ciutadans i la creació d'un portal del ciutadà, des d'on es podrà sol·licitar i rebre serveis de l'administració de Justícia.
4. Tots els punts anteriors comporten una millora tecnològica en el centre de processament de dades (CPD) principal, així com la creació d'un segon CPD de suport per tal de garantir una continuïtat d'activitat i seguretat de les dades. També serà necessària l'adopció d'un nou sistema de bases de dades i programari per poder acomplir els punts anteriors.

El sector de la Justícia: sector de processos i documents

- . Les TIC són una gran eina per a la gestió documental. A través d'aquestes aplicacions es pot gestionar el gran volum de documents que es generen o s'inclouen en la tramitació dels expedients judicials.
- . En general les TIC tenen un ampli espai per automatitzar tasques repetitives i no creatives en les oficines judicials, fet que contribueix que els actors recuperin capacitat per reflexionar i treballar de manera més útil en les feines que realment demanin la seva capacitat intel·lectual.
- . Tant la digitalització de documents en paper com l'ús dels documents electrònics suposen avantatges importants tant per a l'arxivament com per a la recuperació i transmissió dels documents entre els diferents operadors judicials.

En què beneficiarà el ciutadà?

Rapidesa

En crear-se una nova estructura judicial s'aconsegueix la descàrrega de feina del jutge, que pot dedicar-se a la seva autèntica tasca, constitucionalment reconeguda, que és la de jutjar i de

controlar l'execució del que s'ha jutjat. Això redundarà en una justícia de més qualitat i més ràpida.

Proximitat

La finalitat primordial és que el ciutadà arribi a tenir un servei més pròxim i de qualitat, com ho recullen moltes cartes dels drets i deures dels ciutadans davant de l'administració de Justícia en diversos països del nostre entorn.

Homogeneïtat

El ciutadà percebrà que tota l'estructura judicial actua amb els mateixos criteris, cosa que li garantirà el dret a la igualtat i a un accés a la Justícia més homogeni.

Transparència

Amb la finalitat de mantenir la confiança de la societat en els tribunals, es tracta de fer nostres els principis de transparència, informació i atenció adequada dels usuaris de l'administració de Justícia.

Com s'aconseguirà la modernització del sistema judicial?

L'èxit de la nova estructura judicial depèn en gran mesura de la modernització tecnològica de l'administració de Justícia, de manera que els advocats, els procuradors, els ciutadans puguin dirigir les seves peticions als tribunals en format electrònic, on les diferents instàncies de l'estructura judicial es comunicaran entre elles a través de la xarxa.

En definitiva, es tracta de substituir progressivament el format paper dels processos judicials però sempre amb el màxim respecte de les mesures de seguretat que s'escaiguin.

Conclusions

Volem amb aquest projecte complir els deu objectius següents:

1. Reconèixer la persona usuària com la raó principal de ser de la Justícia.
2. Garantir l'accés a una Justícia de qualitat com a dret fonamental.
3. Desenvolupar una deguda planificació de la qualitat de la Justícia.
4. Fomentar una Justícia amb un enfoc sistemàtic integral.
5. Reconèixer en la Justícia la importància del seu talent humà.
6. Incentivar el compromís i el treball en equip per al millor funcionament de la Justícia.
7. Establir l'eficàcia i l'eficiència com a requisits per a una Justícia de confiança i de qualitat.
8. Poder mesurar fàcilment els resultats de la gestió de la Justícia.
9. Garantir una Justícia més transparent i amb més participació ciutadana.
10. Impulsar la millora contínua com a fonament en la gestió de qualitat de la Justícia.

Totes aquestes tècniques d'informació i comunicació ja estan implementades en pràcticament tots els òrgans de l'Estat, així com en totes les parapúbliques, per no mencionar les empreses privades, per tant no és possible que l'administració de la Justícia no disposi d'aquestes eines que han esdevingut imprescindibles per fer front al constant creixement dels expedients.

. En el sistema actual d'escrits, una funció com la notificació a les parts i advocats consumeix gran part del temps d'un procés i l'allarga sense justificació. La utilització de la notificació electrònica representa una millora important.

. Entenem tota aquesta interactivitat sempre amb el màxim respecte de la protecció de dades i amb les mesures de seguretat que siguin necessàries.

. El model andorrà de Justícia, que es compon de dos nivells situats en el mateix edifici i que no té jutjats en altres llocs (la Fiscalia també està situada en el mateix edifici), facilita la implementació de les tecnologies de la informació i comunicació amb més eficiència i menys temps que en països amb una Justícia amb competències regionals, com ara la de les comunitats autònomes o dels *lands*.

. Esperem que en un futur pròxim, a la nova seu de la Justícia es puguin ubicar també el Registre Civil, la mediació familiar, la medicina Legal i, mitjançant un lloguer mòdic s'hi pogués encabir també la Cambra de Notaris i un espai per al Col·legi d'Advocats i un altre per als procuradors.

Estem convençuts que fomentar l'ús de les TIC ens ajudarà a millorar la prestació del servei al públic, amb un estalvi de temps i treball, més informació i transparència sobre el funcionament, millor eficiència en el tractament dels casos i disminució dels costos, a la vegada que es dona un millor accés a una Justícia de més qualitat.

Enric CASADEVALL i MEDRANO

president del Consell Superior de la Justícia,
exministre d'Economia i excònsol